

1. Toteuttajan nimi

Järviseutu-Seura ry

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Etelä-Pohjanmaan Järviseudun OutdoorsLife hanke, 9768

3. Yhteenveto hankkeesta

Useissa eri selvityksissä luontomatkailu on nähty sekä kansallisesti että kansainvälisesti merkittävimmäksi matkailun tulevaisuuden kasvusuunnaksi. Järviseudun luonto, historia ja Lappajärven ainutlaatuinen syntyhistoria antavat hyvät mahdollisuudet kehittää aluetta kohteena, joka tarjoaa elämyksiä sekä kantaväestölle että matkailijoille. OutdoorsLife hankkeen tarkoituksena on suoraan tai välillisesti kehittää alueen luonto-, aktiviteetti- sekä hyvinvointimatkailua tukevia reitistöjä ja tätä kautta edistää niihin liittyvien tuotteiden ja palveluiden kehitystoimintaa. Hankkeen tavoitteena on ollut kehittää seutukuntaa ”Luonnon Omana Puistona”.

OutdoorsLife hanke on ollut avustamassa ja tukemassa kolmen investointihankkeen sekä kuuden kehittämishankkeen toteutumista Järviseudun alueella. Tämän lisäksi hankkeen toimesta alueelle on saatu Metsäkeskuksen sekä Tapio Oy:n kehittämä METSO-hyvintointipolku Alajärvelle. Kaikki osatoteutushankkeet ovat omalta osaltaan tukeneet OutdoorsLife hankkeen tavoitteen saavuttamista.

Seutukunnalla ei ole aikaisemmin suunnitelmallisesti mietitty, miten Euroopan suurin Kraatterijärvi, Lappajärvi voitaisiin valjastaa tehokkaammin alueen matkailun vetovoimatekijäksi. OutdoorsLife hanke on omalta osaltaan ollut vaikuttamassa siihen, että Kraatterijärvi nousisi kehittämistoiminnan keskiöön ja että alueen eri toimijat tunnistaisivat paremmin millaisia mahdollisuuksia Lappajärvi antaa matkailutoimialan kehittämiseksi Järviseudulla. Hankkeen toimenpiteiden kautta alueen toimijat tunnistavat nyt Kraatterijärven (Lappajärvi) syntymisen ainutlaatuisuuden sekä siihen liittyviä mahdollisuuksia.

Hanke on edesauttanut NASAn pohjoismaisen planeettakuva-arkiston sekä Suomen yhden merkittävimmän yksityisen mineraalikokoelman siirtymiseen Järviseudulle. Molemmat kokoelmat tukevat jatkokehittämistyötä, joka perustuu Lappajärven synnyttämän meteoriitin törmäykseen ja sen vaikutukseen alueellisesti ja kansallisesti.

4. Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

a Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Järviseudun matkailullisen kiinnostavuuden ja vetovoiman kehittäminen perustuu keskeisesti ympäröivään luontoon, seutukunnan historiaan sekä niihin liittyvien mahdollisuuksien tunnistamiseen. Alueen kunnat ovat omissa strategioissaan nostaneet esille ympäröivän luonnon tarjoamien mahdollisuuksien tehokkaamman hyödyntämisen virkistys- ja matkailutoimintojen kehittämisessä.

Maaseutuohjelman tavoitteisiin hanke liittyy monelta osin. Leader Aisaparin Merkki Päällä -strategian yhtenä painopisteenä on "Luonto ja luonnonvarat puhtaan ruuan, energian ja elämysten lähteenä". Tämän tarkoituksena on parantaa luontokohteiden tunnettuutta ja arvostusta sekä edistää luontomatkailua. Aisapari ry:n kehittämisstrategiassa hankkeen toimenpitein edistetään alueen elinvoimaisuutta panostamalla asioihin, jotka perustuvat paikallisiin vahvuuksiin, joita ovat mm. Järviseudun monipuolinen luonto sekä euroopan suurin Kraatterijärvi – Lappajärvi. Kehittämistoimia suunniteltaessa annetaan uusia näkökulmia ja mahdollisuuksia alueelta löytyvän luovuuden ja osaamisen resurssien uusitutumiseen. Uudet kehittämisen kohteet tarvitsevat ympärilleen uudenlaista ajattelua.

Alueen toimijat tunnistavat Kraatterijärven (Lappajärvi) syntymisen ainutlaatuisuuden sekä ympäröivään luontoon liittyviä mahdollisuuksia. Seutukunnalla ei kuitenkaan ole aikaisemmin suunnitelmallisesti mietitty, miten luonnon ainutlaatuisuutta sekä kulttuuria ja historiaa voitaisiin tehokkaammin hyödyntää alueen kehittämistyössä, kuten matkailutoimialalla.

Toimenpitein kehitetään matkailuelinkeinojen ohella myös vapaa-ajan ja vakinaisten asukkaiden palveluita sekä viihtyisyyttä. Samalla lisätään alueen vetovoimaa ja kasvatetaan alueen kiinnostavuutta houkuteltaessa uusia asukkaita sekä yrityksiä. Kehittyneitä virkistysmahdollisuuksia voidaan hyödyntää alueen kuntamarkkinoinnissa.

b hankkeen tavoitteet

Hankkeen tarkoituksena on suoraan tai välillisesti kehittää alueen luonto-, aktiviteetti- sekä hyvinvointimatkailua tukevia reitistöjä ja tätä kautta edistää niihin liittyvien tuotteiden ja palveluiden kehittymistä. Tavoitteena on kehittää seutukuntaa Luonon Omana Puistona, joka tarjoaa elämyksiä alueen historiasta, kulttuurista sekä luonnosta. Hankkeen toimenpitein edistetään uusien virkistys- ja matkailukäyttöön soveltuvien, virallisesti luokiteltujen reitistöjen toteuttamista. Samalla selvitetään myös muita alueita, joille voidaan kehittää uusia virkistys- ja aktiviteettimatkailua palvelevia kokonaisuuksia. Hankkeessa kehitetään reitistöjen sisältöjä sekä toiminnallisuutta huomioiden

alueen historia- ja perinnetieto. Hanke myös kartoittaa uusia melontaan soveltuvia reittejä jo aikaisemmin kartoitetun Tervareitin jatkoksi.

Hankkeen toimesta alueella aloitetaan prosessi, jonka tavoite saada alueen toimijat tunnistamaan paremmin Kraatterijärven (Lappajärvi) syntymisen ainutlaatuisuuden tarjoamat mahdollisuudet mm. matkailun kehittämisessä. Tavoitteen saavuttamiseksi hanke kokoaa alueellisia, maakunnallisia sekä kansallisia toimijoita suunnittelemaan, miten alueen omaleimaisuutta voidaan hyödyntää kehittämistyössä.

4.2. Toteutus

a) toimenpiteet

Hankkeen hallinnoija aloitti hankkeen toteuttamisen 15.6.2015 ns. omalla riskillä, jolloin hankkeessa aloitti kokopäiväinen projektipäällikkö. Hankkeen alussa toteutettiin laaja tapaamiskierros, jonka aikana esiteltiin hankkeen keskeisiä toimenpiteitä ja keskusteltiin erilaisista virkistys- ja matkailutoimintaa tukevien reittien sekä alueiden tarpeista/toteuttamisista. Keskustelujen tavoitteena oli muodostaa yhteistä käsitystä alueen matkailua- ja virkistystoimintaa palvelevien reittien sekä alueiden kehittämisen suuntaviivoista ja tulevaisuuden visiosta.

Kesän 2015 aikana tehtiin hankkeen toimenpiteiden suunnittelun pohjalle analyysi, jonka avulla haluttiin selkeyttää oman alueen vahvuudet ja kehittämistarpeet hankkeen teemoihin liittyen. Samalla käytiin läpi alueella aikaisemmin tehtyjä luonto- ja kulttuurireittien kehittämissuunnitelmia, joista valittiin keskeisiä kehittämisen kohteita. Suunnitelmien pohjaksi tehtiin myös maastokäyntejä, joiden tarkoituksena oli saada käytännönläheinen ymmärrys reittien kehittämisen tarpeista ja mahdollisuuksista.

OutdoorsLife hankkeen toimesta kartoitettiin tarpeita olemassa olevien reittien ja uusien reittien toteuttamiseksi. Hankkeen toimesta reittien toteuttamiseksi etsittiin vastuutoimijat. Hanke neuvoi sekä avusti vastuutahoja toteuttamista mahdollistavien suunnitelmien tekemisessä sekä rahoitusten hakemisessa. Projektipäällikkö myös toimi vastuutahojen apuna luotaessa verkostoja jotka vastaavat reitistöjen sekä alueiden konkreettisesta tekemisestä. OutdoorsLife hanke on osallistunut aktiivisesti osatoteutusten sisältöjen suunnitteluun ja pyrkinyt toiminnallaan auttamaan hankkeiden toteuttamista.

OurdoorsLife hanke oli suunnittelemassa ja avustamassa seuraavien hankkeiden toteutumista:

- 1) Lappajärven leipätien pitkospuuhanke (investointi)
 - Elyn päätös saatu 20.12.2016, toteutus 2017 kevät/kesä
 - Hallinnoija Järviseutu-Seura ry

- 2) Evijärven Valmosannevan luontoreitti hanke
 - Ei jätetty rahoittajalle. Toteutus vaatisi lintuselvityksen tekemisen. Myös maanomistukselliset asiat mutkikkaita. Hankesuunnitelmaan tulee tehdä merkittävä muutos, joista tulee keskustella Aisapari ry:n kanssa.
 - Hakija Järviseutu-Seura ry
- 3) Järviseudun kultturipyöräreitti hanke
 - Elyn päätös saatu Hanke toteutetaan helmi-kesäkuussa 2017
 - Hallinnoija Järviseutu-Seura ry
- 4) Kraatterijärven Georeitti hanke
 - Elyn päätös saatu 20.4.2016. Georeitit valmistuu kevään 2017 aikana.
 - Hallinnoija Järviseutu-Seura ry
- 5) Järviseudun uittomiskämpä hanke (investointi)
 - Elyn päätös 30.6.2016. Kämpän vihkiäiset 9.7.2017
 - Hallinnoija Evijärvi-Seura ry
- 6) Soinin Parviaisen Kyläyhdistyksen Hermanninpolun pitkospuuhanke
 - Rahoituspäätös saatu ja hanke on toteutettu.
 - Hallinnoija Parviaisen Kyläyhdistys ry
- 7) Soinin ExtremePark hanke
 - Hakemus on jätetty ja odottaa täydennyksiä
 - Hallinnoija Soinin kunta
- 8) Elävä Aalto hanke
 - Elyn päätös on tullut. Hanke alkaa 1.2.2017
 - Hallinnoija Alajärven kaupunki
- 9) Alajärven Lehtimäen Valkealammen kehittämishanke
 - Hanke on muokausvaiheessa ja tullan jättämään Aisaparille. tammi/helmikuussa 2017.
 - Hakija Alajärven kaupunki

Näiden lisäksi hankkeen toimesta alueelle on saatu Metsäkeskuksen ja Tapio Oy:n kehittämä METSO-hyvintointipolku, joka toteutettiin Alajärven Pyhävuorelle. Reitin valmistumisesta järjestettiin tiedotustilaisuus 8.11.2016. Hankkeen rooli oli kartoittaa alue, jolle reitti voidaan toteuttaa sekä etsiä yrittäjä, joka vastaa reitin ylläpidosta. METSO-hyvinvointipolun kartat ja tehtävärastien sisällöt tulevat Kipinäkodan luonto- ja elämyspalvelun uusituille www-sivuille 2/2017 (www.kipinakota.fi)

Melontakartoitukset

OutdoorsLife hankkeen toimesta kartoitettiin uusia melontareittejä ja alueita Ähtävänjoen melontareitin, eli Tervareitin jatkoksi. Kevään ja alkukesän 2016 aikana Kyrönjoen Koskihäyt ry toteutti alueen vesistöihin viisi melontakartoitusta.

Kartoitusten yleisen taustan ja pohjan antoi Järviseutu-Seura ry:n vuonna 2014 toteuttama Tervareitti hanke, jossa kartoitettiin Ähtävänjoen vesistö Soinista Evijärvelle. Kartoitusten tuloksena syntyi Tervareitin melontaopas. Tuolloin varsinainen kartoitus rajattiin ns. pääuomaan, joka on ollut entinen tervankuljetusreitti ja uittoreitti. Melontareitin toteuttamisen kannalta rajaus oli johdonmukainen. Reitti kulkee yhtenäisesti latvavesiltä kohti merta. Kartoitusvaiheen aikana todettiin, että osa sivujoista sekä alueen muut mahdolliset melontaan sopivat vesistöt tulisi kartoittaa myöhemmässä vaiheessa ja nämä olisivat hyvä lisä Tervareitin jatkeeksi. Näistä lähtökohdista hankesuunnitelman mukaisesti kartoitettiin uusia, melontaan sopivia vesistöjä.

Tervakartoitusmelonnat vuonna 2016:

- Savonjoki 6.5.
- Kerttuanjärvi 14.5.
- Norijoki 14.5.
- Purmonjoki 12.6.
- Purmojärvi 19.6.

Kaikilla viidellä jatkokartoitukseen kuuluvalla vesistön osalla on melonnan kannalta vähintään paikallista merkitystä, osalla maakunnallistakin. Jokainen kartoitettu melontaympäristö tarjoaa melonnan harrastajalle uusia maisemia, erilaisia näkökulmia kotiseutuun sekä matalan kynnyksen ekologiseen lähimatkailuun. Kartoituksessa erityisesti nostetaan esille Savonjoen keskiosa, joka on vähintään maakunnallisesti kiinnostava koskimelonnan väylä. Uoman haastavuudesta ja virtauksista johtuen kartoituksen yhteydessä tehtiin Savonjoelle virallinen koskiluokitus. Tämä antaa jatkossa mahdollisuuden joen tuotteistamiseksi esimerkiksi koskimelonnan malli- ja koulutusreitiksi.

Melontaraporttien valmistumisen yhteydessä käytiin keskusteluja uusien reittien lisäämisestä Tervareitin melontaoppaan tuleviin painoksiin. Johtopäätös oli, että ainoastaan Savonjoesta kerätty aineisto ja koskiluokitus on tarkoituksenmukaista lisätä melontaoppaan päivitettyyn versioon. Muut kartoitetut alueet ovat Ähtävänjoen pääuomasta erillisiä, joten niistä voisi myöhemmin tehdä soveltuvin osin omat melontaoppaat ja kartat.

Kartoitusten aikana Anssi Orrenmaa kävi keskusteluja vesistöjen äärellä olevien matkailupalveluita tarjoavien yrittäjien kanssa. Keskustelujen tarkoitus oli herättää mm. mökkiyrittäjien kiinnostusta melontapalveluiden kehittämiseksi kartoitetuilla melonta-alueilla. Jonkinasteista kiinnostusta oli havaittavissa, mutta varsinaiseen toteutukseen päästäneen vasta myöhemmin. Palvelun kysynnän vähyydestä johtuen yrittäjillä ei ole tällä hetkellä halukkuutta investoida melontakalustoon ja markkinoida palvelua.

Melontaseura Kyrönjoen KoskiHäijt ry vastasi melontareitin tutustumismelontojen toteutumisesta. Anssi Orrenmaa (Niksimedia) vastasi vesistöihin liittyvän tietoaineiston keräämisestä ja koostamisesta melontareittien toteuttamisen ja tuotteistamisen pohjalle.

Kraatterijärven kehittäminen

Hankkeen aikana on koottu verkostoa sekä suunniteltu ja toteutettu toimenpiteitä, joiden tarkoitus on edistää Kraatterijärven (Lappajärven) ainutlaatuisen syntyhistorian käyttämistä alueen kiinnostavuuden ja vetovoimaisuuden kehittämistyössä. Kehittämistyön yhteydessä on noussut esiin Kraatterijärvelle Geopark-statusuksen hakemisen mahdollisuus tai Unescon maailmanperintökohteiden listalle pääseminen.

Lappajärven ainutlaatuisesta syntyhistoriasta ja alueen geologisesta perimästä kehkeytyi keskeinen kehittämisen kohde. Hanke toteutti yhteistyössä Kraatterijärven Georeitti hankkeen Teemu Öhmanin kanssa yleisö- ja sidosryhmätilaisuuksia, joiden tavoite oli nostaa esille Lappajärven ainutlaatuisen syntyhistorian tarjoamia mahdollisuuksia alueen matkailu- ja virkistystoiminnan kehittämiseksi. Tilaisuuksia pidettiin niin kuntapäätäjille, yrittäjille kuin yhdistyksille. Hanke oli esittelemässä Kraatterijärven mahdollisuuksia myös Lappajärven ja Vimpelin kesämarkkinoilla. Markkinoita varten tehtiin esite, johon oli koottu Lappajärven syntyhistorian keskeiset asiat. Esitteestä tehtiin myös englanninkielinen versio. Esitteistä otettiin myöhemmin päivitetty uusintapainokset.

Yhteistyössä Kraatterijärven Georeitti hankkeen projektipäällikön Teemu Öhmanin kanssa tehtiin suunnitelmia Kraatterijärven tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisestä seutukunnalla. Työn tuloksena jokaiselle järven ympärillä olevalle kunnalle suunniteltiin oma geologinen teema, joka toimii jatkokehittämisen työkaluna.

Alajärvi Jääkausi (mm. Pyhävuori + tarinat, näköalatornin kunnostus, kalliomaalaukset, Kraatterin reuna-alueen patikkareitti Lakeaharju – Pyhävuori)

Evijärvi Järvisseudun historia ja kulttuuri (mm Väinöntalo – Suomen suurin talonpoikaismuseo, uittomieskämppä + uittoperinnealue,

Valmosanneva + lintutorni, Jokisuunlahti, Evijärven saarisuus, peruskallio, tuliperäiset kivet, tyynylaavat)

Lappajärvi Kraatterijärvi, keskuskohouma (mm. Kraatterijärven luonto- ja geokeskus, "Aurinkokunta" pienoismalli, kärnäiitti)

Vimpeli Kraatterin reuna-alue (mm. Kraatterinreuna-alueen patikkareitti Lakeaharju – Pyhävuori, kraatterin reunan infopiste ja "kraatteripuisto", kalkinpolttoperinne, lehtoalueet)

Hanke oli vahvasti myötävaikuttamassa kahden merkittävän arkiston saamisessa alueelle ja JärviseuTu-Seura ry:n omistukseen. Oulun yliopistossa toiminut NASAn pohjoismainen planeettakuva-arkisto on ainutlaatuinen ja arvokas niin tieteellisesti kuin historiallisesti. Kokoelma sisältää noin 8000 planeettaluotainten tuottamaa kuvaa aurinkokunnastamme. Joulukuussa 2016 JärviseuTu-Seura ry:n omistukseen siirtyi Lapualla toimineen Geo-Gallerian mineraalikokoelma, jota pidetään suurimpana yksityisenä mineraalikokoelmana Suomessa. Molemmat kokoelmat luovat pohjaa kehittämistyölle, jonka tarkoituksena on nostaa Lappajärven ainutlaatuinen syntyhistoria matkailun kehittämisen keskeiseksi vetovoimatekijäksi.

Joulukuussa 2016 Euroopan maaseutuverkosto, ENRD, etsi hyviä hanke-esimerkkejä maaseutuohjelmasta rahoitetuista matkailuhankkeista jaettavaksi julkaisuissaan eurooppalaisissa verkostoissa. OutdoorsLife hankkeen toimesta esitettiin Kraatterijärven ympärillä olevia kehittämishankkeita malliesimerkiksi toiminnasta, jossa on selkeästi löydetty ainutlaatuisia mahdollisuuksia matkailutoiminnan kehittämiseen. ENRD:n Geographic Expert Petri Rinteen johdolla laadittiin "hyvän hanke-esimerkin kaavake" julkaistavaksi maaseutuverkoston tiedotus kanavissa.

Hankkeen järjestämät tilaisuudet

Hanke järjesti kaksi kaikille avointa tilaisuutta, joiden tarkoitus oli esitellä hanketta ja saada alueen asukkailta ideoita uusien, vetovoimaisten ja kiinnostavien reittien suunnitteluun.

29.10.2015 Evijärven luontoilta

7.4.2016 Kraatterijärvässä on vetovoimaa! (Lappajärvi)

Hanke osallistui Aisapari ry:n sekä alueella toimivien hankkeiden kanssa alueen kesämarkkinoille.

9.7. Vimpelin kesämarkkinat

15. – 16.7. Lappajärven kesämarkkinat

- 19.9. Kraatterijärven mahdollisuudet -tilaisuus, johon kutsuttiin alueen kunajohtajat sekä Järvi-Pohjanman Yrityspalvelu oy:n, Kraatterijärven toimijat ry:n ja Aisapari ry:n edustajat. Tilaisuudessa esiteltiin Kraatterijärven jatkokehittämisen mahdollisuuksia.

Tutustumismatkat

23. – 24.6.2015 Rokua

- Tarkoitus tutustua Rokua Geopark toimintaan, Geopark ideologiaan sekä verkoston toimintaan ja alueen reitteihin.

Rokua Geopark on ensimmäinen ja ainoa UNESCO Global Geopark -statuksen saanut alue Suomessa. Matkan keskeisin anti oli tutustuminen Rokua Geoparkin toimintaan ja organisaatioon. Geologian tutkimuskeskuksen Jari Nenonen opasti alueen ainutlaatuisen geologiseen perimään, joka on edellytyksenä Unescon Geopark verstaan pääsemiseksi. Nenonen toimii Rokua Geopark organisaatiossa ns. geoasiantuntijana, joten keskustelujen kautta selkeytyi millainen organisaatio Rokuan geopark toimintaa hallinnoi, miten toiminnan kustannukset on jaettu verkostossa olevien yrittäjien ja alueen kuntien kesken.

Opastuskeskus Suppaan tutustumisen sekä maastokäyntien avulla sai hyvän kokonaiskäsityksen Rokuan alueesta, virkistys- ja matkailutoimintaa palvelevista reiteistä sekä palvelusta. Samalla Jari Nenosen kanssa käytiin keskusteluja, olisiko Lappajärven ympäristöllä mahdollisuuksia hakea Geopark statusta ja millaisia toimenpiteitä alueella tulisi tehdä ennen mahdollisen hakuprosessin aloittamista.

Oma arvio kohteesta:

- Ajankohdasta huolimatta alueella oli varsin hiljaista.
- Opastuskeskus Suppa oli varsin perinteisellä tyyllillä toteutettu, eikä tarjonnut ns. "VAU-elämyksiä".
- Opastuskeskuksen tarjoama info ja kartat olivat hyvät ja niiden avulla sai hyvän käsityksen kokonaisuudesta.
- Rokua Geopark verkostoon kuuluvat yritykset eivät olleet esillä keskuksessa, esitteitä ei löytynyt kuin parin yrityksen osalta.
- Rokua tarjoaa loistavat puitteet liikkumiseen luonnossa, reittiverkostot ovat hyvät.
- Geopark-status ei riitä siihen, että vierailisin alueella toisenkin kerran. Keskeistä onkin miettiä: Mikä saa yksittäisen matkailijan vierailemaan kohteessa useammin?

23.10.2015 Lauhanvuoren kansallispuisto

- Tarkoitus tutustua alueen reitistöön, opastukseen, geologiseen perimään sekä palveluihin.

Isojoen ja Kauhajoen rajalla toimiva kansallispuisto on hakemassa alueelle Geopark statusta yhdessä Satakuntaan kuuluvan Hämeenkaan kanssa. (www.lauhanvuoriregion.fi) Alueella toteutaan parhaillaan useita kehittämistoimenpiteitä, joilla valmistaudutaan hakuprosessiin. Matka käsitti pääsääntöisesti tutustumista eri reitteihin ja geokohteisiin sekä opaste- ja infokylttien tekniseen toteutukseen. Samalla muotoutui kokonaiskäsitys alueesta ja sen tarjoamista elämyksistä matkailijalle.

Oma arvio kohteesta:

- Kehittämistoimenpiteet ovat vielä kesken, joten kokonaiskuvan saaminen alueesta jäi vajavaiseksi.
- Geokohteiden opasteet olivat hyvät ja niistä sai käsityksen siitä, miten kohteet liittyvät alueen geologiaan. Reittien varrella oli hyvät tauko- ja tulipaikat.
- Paikka soveltuu hyvin luontoliikujalle
- Vierailu tapahtui ainoastaan Kauhajoen ja Isojen alueella sijaitsevaan Lauhanvuoreen, joka ympäristöineen tarjoaa mielenkiintoisia geokohteita. Matkailijoille tarjottavia palveluita alueella ei ollut.

20. – 21.10.2016 Kansainvälinen Geopark konferenssi, Saarenmaa, Viro

- Osallistuminen kansainväliseen Geopark konferenssiin, tutustua Saarte Geoparkin toimintaan ja kerätä ideoita, miten eurooppalaiset Geoparkit kehittävät omaa toimintaansa.
- Matka tehtiin yhdessä Aisapari ry:n sekä Kraatterijärven Georeitti hankkeen kanssa. Mukana olivat Mervi Niemi-Huhdanpää, Päivi Kultalahti sekä Teemu Öhman.

Konferenssin esitysten kautta avautui miten monipuolinen rooli Geoparkilla on omalla alueellaan. Geopark ei esittele ainoastaan alueen geologiaa, vaan idologiaan kuuluu eri teemojen kehittäminen ja ylläpito, kuten esim: Opetus- ja koulutus, tiede ja tutkimus, kulttuuri, kestävä kehitys, luonnonvarat jne. Konferenssi antoi hyvän mahdollisuuden verkottua ja tuoda esille Euroopan suurinta Kraatterijärveä, Lappajärveä. Esitysten kautta alkoi muotoutua myös uutta kokonaisnäkemystä ”Kraatterijärven Geopark” toimintaan ja jatkokehittämiseen.

Saarte Geoparkin vierailukeskus oli tyylikkäästi toteutettu kokonaisuus, joka esitteli monipuolisesti Saarenmaan geologiaa. Vaikka näyttely ei ollut laaja, niin se oli hienosti toteutettu. Vierailukeskuksen alueella on 9 tunnistettua törmäyskraatteria, joka tekee alueesta ainutlaatuisen. Törmäykset eivät kuitenkaan ole Saarte Geoparkin varsinainen teema.

Kraatterikentällä vierailee vuosittain noin 50 000 kävijää, joista kolmasosa käy myös keskuksessa. Pääsymaksu keskukseseen oli 1,5 euroa.

Oma arvio vierailusta:

- Konferenssin kautta Geopark ideologia avautui uudessa valossa ja toiminnan teemat kirkastuivat.
- Esitysten kautta sai runsaasti uusia ideoita Kraatterijärven jatkokehittämiseen.
- Vierailukeskukseen tutustuminen antoi pohjaa ideoita Kraatterijärven omaa "visitor center" toimintaa.

b) aikataulu

Hankkeen suunnitteluvaiheessa nousi esille selkeitä kohteita, joiden hankkeistaminen edesauttaisi tavoitteiden saavuttamista. Hankkeen alkaessa oli varsin selkeitä näkemyksiä reiteistä, joiden toteutumista tulisi edistää ensivaiheessa. Myös toiminnan alussa tehdyn kartoituksen aikana nousi esille aiemmin alueelle tehtyjä reittisuunnitelmia, joita ei oltu viety toteutukseen.

Reittien toteuttamisen mahdollistavien suunnitelmien tekeminen ja vastuutahojen löytyminen onnistui ennako-odotuksia nopeammin. Tämän ansiosta kehittämistyön alle saatiin useita reittejä. Kraatterijärven Georeitti hankkeen käynnistäminen edisti omalta osaltaan toimenpiteiden suunnittelun sujuvuutta. Hankkeen toimesta alueelle saatiin erityisosaamista mm. geologian ja kraatterituntemuksen osalta. Kartoitusten ansiosta pystyttiin nopealla aikataululla aloittamaan jatkosuunnittelu, jossa hyödynnetään järven ainutlaatuista syntyhistoriaa.

c) resurssit

Yksityisten henkilöiden rooli luontoreittien kartoitus- ja suunnitteluvaiheessa oli merkittävä. Alueelta löytyy henkilöitä, joille ympäröivä luonto on merkityksellinen ja jotka halusivat olla mukana tuomassa omia näkemyksiä reittien tekemiseksi. Eri suunnitelmien tekovaiheessa yksityiset henkilöt kävivät reittejä läpi ja toivat suunnitelmien pohjaksi tietoaineistoa. Yksityiset ihmiset osallistuivat myös vapaamuotoisiin keskustelutilaisuuksiin, joiden tarkoitus oli ideoida uutta reitistöinfrastruktuuria.

Hankkeen toimesta on käyty keskusteluja sekä yksittäisten matkailuyrittäjien että Kraatterijärven toimijat ry:n kanssa. Keskustelujen avulla on luotu yhteistä näkemystä kehittämistyön tarpeista ja tavoitteista. Samalla on keskusteltu, miten hankkeen edistämistä toimenpiteitä voitaisiin hyödyntää uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseksi. Matkailutoimijat ovat myös pystyneet osallistumaan hankkeessa toteutettavien toimenpiteiden suunnitteluun. Alueen eri järjestöt ovat myös olleet mukana kartoittamassa ja suunnittelemassa virkistys- ja matkailukäyttöön soveltuvia reittejä sekä alueita. Reittien käytännön tekemisen kannalta merkittävin resurssi on reittihankkeita hakevat

ja hallinnoivat yhdistykset sekä alueen kunnat. Ilman näitä toimijoita suunnitelmia olisi saatu eteenpäin.

d) toteutuksen organisaatio

Hankkeeseen palkattiin kokoaikainen projektipäällikkö, joka vastasi käytännön töiden suunnittelusta ja toteuttamisesta. Projektipäällikön toimintaa ohjaa ja valvoo hankkeen ohjausryhmä. Hankkeen erityistä asiantuntemusta edellyttäviä toimenpiteitä on suoritettu ostopalveluperiaatteella. Hankesuunnitelman mukaisten uusien melontareittien kartoituksen suorittivat Kyrönjoen Koskihäijt ry sekä Anssi Orrenmaa (Niksimedia). Seutukunnan historia- ja perinnetiedon hyödyntämisessä, uusien reittien suunnittelussa, avustivat Järvisoutu-Seura ry:n alaiset pitäjäseurat, joilla on paras tieto ja ymmärrys oman paikkakuntansa ominaispiirteistä sekä historiasta.

Hankkeen toimesta avustettavien investointi- tai kehittämishankkeiden hakemisen ja toteuttamisen vastuu on hanketta hakevalla toimijalla. OutdoorsLife hanke on tehnyt tiivistä yhteistyötä alueen muiden hanketoimijoiden kanssa. Vastuiden jakaminen hankkeiden kesken on mahdollistanut syvällisemmän tiedon saamisen alueen matkailu- ja virkistysreittien sekä -toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

e) kustannukset ja rahoitus

Kustannukset 15.6.2015. – 31.12.2016	Hyväksytty kustannusarvio	Toteutuneet kustannukset	Käyttämättä
Henkilöstökustannukset	83 000,00 €	81 803,25 €	1 196,75 €
Ostopalvelut	17 720,00 €	10 786,00 €	6 934,00 €
Laskenn. yleiskust. 24%	19 920,00 €	19 632,72 €	287,28 €
Vastikkeeton työ	11 000,00 €	11 000,00 €	
YHTEENSÄ	131 640,00 €	123 221,97 €	8 418,03

f) raportit ja seuranta

Hallinnoija aloitti hankkeen toiminnan omalla riskillä 15.6.2015. Hankkeen rahoituspäätöksen viivästymisen vuoksi järjestettiin ohjausryhmän epävirallinen tapaaminen 7.4.2016. Tapaamisessa projektipäällikkö esitteli hankkeen tehdyt toimenpiteet, tulevat toimenpiteet ja hankkeen talouden.

Hanke sai myönteisen rahoituspäätöksen ELY-keskukselta 2.5.2016, jolloin sovittiin ensimmäinen virallinen ohjausryhmän kokous 15.6.2016. Kokouksessa käytiin läpi hankkeen toimenpiteet sekä taloustilanne.

Hanke on ollut tukemassa raportointiaikana yhdeksän investointi- ja kehittämishankkeen syntymistä. Uutta reitistöinfrastruktuuria synnyttävien toteutusten määrä on tavoitteen mukainen. Yhteistyössä Kraatterijärven Georeitti hankkeen kanssa on saatu aikaan uutta ymmärrystä ja näkemystä Kraatterijärven tarjoamien mahdollisuuksien osalta. Uudet ajatukset synnyttävät uutta toimintaa, joka näkyy toimijoiden tiiviimpänä yhteistyönä ja tavoitteellisempänä yhteistoimintana.

Hankkeessa tehdyistä toimenpiteistä on tiedotettu aktiivisesti alueen medioissa. Mediaseurannan ansiosta on nähtävissä, että hankkeen toimenpiteet nähtiin kiinnostavina ja niistä uutisoitiin runsaasti Järvisedulla ilmestyvissä medioissa. Osa aiheista uutisoitiin myös Ilkka-lehdessä ja Radio Pohjanmaassa.

g) toteutusolehdukset ja riskit

Hankkeen aloittamisen taustalla ollut reitistöinfrastruktuurin kehittäminen on toiminut hyvänä alkusysäyksenä ympäröivän luonnon, sen monimuotoisuuden ja mahdollisuuksien paremmalle tunnistamiselle sekä hyödyntämiselle. Hankkeen avustamana aloitetut osatoteutushankkeet ovat hyvä lisä olemassa olevaan reitistöinfrastrukturiin. Hankkeen toimenpiteiden kautta on seutukunnalla syntynyt uudenlaista ajattelua sekä ymmärrystä esimerkiksi Euroopan suurimman Kraatterijärven tarjoamista mahdollisuuksista alueen kehittämistyössä. Hankkeen aikana on myös selkeytynyt Kraatterijärveen liittyviä jatkokehittämisen mahdollisuuksia sekä konkreettisia toimenpide ehdotuksia.

Hankkeen toimenpiteiden kautta on lisätty kuntalaisten ja päättäjien ymmärtämystä järven syntyhistorian ainutlaatuisuudesta. Esittelytilaisuuksissa on noussut selvästi esille, että alueen asukkailla ei ole selkeätä kuvaa ja ymmärrystä järven syntyhistoriasta ja meteoriitin törmäyksen vaikutuksista seutukunnalle. Tämä on omalta osaltaan hidastanut konkreettisten toimenpiteiden suunnittelua ja toteuttamista. Yhteistyössä Kraatterijärven Georeitti hankkeen kanssa on pyritty tiedottamisen eri muodoin välittämään viestiä ja tätä kautta ymmärrystä Kraatterijärven mahdollisuuksista.

Kehittämistyön jatkamisen kannalta merkittävin riski liittyy siihen löydetäänkö resursseja jatkaa jo aloitettua työtä. Lähtökohtaisesti nähdään, että

jatkokehittäminen tapahtuu julkisen rahoituksen mahdollistamilla hankkeilla. Joskin alueen kunnat ovat nähneet, että jatkossa kuntien tulee sijoittaa jatkotyöhön myös kuntien omaa rahaa. Tässä suhteessa hanke on onnistunut nostamaan esille uusia mahdollisuuksia, joiden kautta seutukuntaa voidaan edelleen kehittää ja synnyttää työtä ja toimeliaisuutta.

Kraatterijärven ainutlaatuisuus sekä siihen liittyvä syntyhistoria antavat Järviseudulle loistavat mahdollisuudet kehittää matkailutoimialaa tavalla, joka hakee vertaistaan maailmanlaajuisestikin. Tämä edellyttää kykyä asettaa tavoitteet tarpeeksi korkealla ja määrätietoista sekä pitkäjänteistä työtä tavoitteiden saavuttamiseksi. Onnistuminen edellyttää aktiivisia toimijoita, joilla on näkemystä ja intoa hyödyntää ympäröiviä mahdollisuuksia. Onnistuminen edellyttää myös luovasti ajattelevia ihmisiä, jotka ovat aidosti innostuneita kehittämisestä. Tarvitaan aitoa yhtenä tekemistä, samaan maaliin tavoittelemisen kulttuuria.

4.3. Yhteistyökumppanit

Hankkeessa suunniteltujen reitistöihin kohdentuvien toimenpiteiden toteuttamiseksi tehtiin tiivistä verkostotyötä, jonka tarkoitus oli sitouttaa toimintaan mukaan mahdollisimman monia toimijoita. Verkosto toimi myös hyvänä tiedonvälitys- ja keräämiskanavana hankkeelle.

Reitistöjen suunnittelun osalta keskeisimmät yhteistyökumppanit olivat:

- Kraatterijärven Toimijat ry
- Alajärven kaupunki
- Soinin kunta
- Lappajärven kunta
- Evijärven kunta
- Vimpelin kunta
- Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy
- Soinin Sisu/pyöräilyjaosto
- Metsäkeskus/ Tapio Oy
- Suomenselän Lintutieteellinen yhdistys ry
- Geologinen tutkimuslaitos

Sekä alueella toimivat hankkeet:

- VIVA, Vireä ja vahva Järviseutu hanke
- Kraatterijärven Georeitti hanke

Hankkeen puolivälissä nousi keskeisesti esille Euroopan suurimman Kraatterijärven, Lappajärven mahdollisuudet alueen matkailutoiminnan kehittämiseksi. Hankkeen toimesta aloitettiin keskusteluja useiden, toimintaa tukevien toimijoiden kanssa. Keskustelujen tarkoitus on kerätä näkemyksiä jatkokehittämisen suunnittelun taustalle, sekä kartoittaa kumppanuuksia jatkokehittämistoimenpiteiden tekemiselle. Kraatterijärven kehittämisestä on kiinnostunut useat alueelliset ja kansalliset toimijoita:

- Geologian tutkimuslaitos
- Geologian museo
- Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy
- Arctic planetary science institute ry (APSI ry)
- Inspecta / KiraLab
- Muon solutions oy
- Oulun yliopisto
- Helsingin yliopisto/Ruralia-instituutti
- Suomen ympäristökeskus
- Suomen metsäkeskus
- Luonnonvarakeskus, Kokkola
- Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri
- Luontoyhdistys Valokki, Kauhava (prof. Erkki Korpimäki)
- Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry
- Kraatterijärven toimijat ry
- Evijärven taivastelijat ry
- Järvisseudun ammatti-instituutti
- Alajärven 4H
- Lappajärven lukio

Hankkeen toimesta on käyty alustavia keskusteluja yhteistyökumppaneiden kanssa. Mikäli Kraatterijärven ympärille tullaan saamaan jatkohankkeita, ovat toimijat ilmaisseet halukkuutensa olla mukana kehittämistoimissa, mikäli suunnitellut toimenpiteet sopivat organisaation toimintaan. Konkreettisia toimenpiteitä sisältäviä keskusteluita ei ole voitu aloittaa, koska tässä vaiheessa ei ole vielä tietoa millaisia toimenpiteitä Kraatterijärven alueella tullaan jatkossa tekemään. Mahdollisten jatkohankkeiden tehtävä on jatkaa aloitettuja yhteistyökeskusteluja.

4.4 tulokset ja vaikutukset

OutdoorsLife hanke on ollut avustamassa ja tukemassa kolmen investointihankkeen sekä kuuden kehittämishankkeen toteutumista. Tämän lisäksi hankkeen toimesta alueelle on saatu Metsäkeskuksen sekä Tapio Oy:n kehittämä METSO-hyvintointipolku. Osa avustetuista hankkeista pohjautuvat alueella jo aikaisemmin tehtyihin suunnitelmiin ja niiden toteuttamiseen. Investointi- ja kehittämishankkeiden kautta on saatu näkyväksi myös aivan uusia kehittämisen mahdollisuuksia, kuten esim. Soinin Vuorenmaan kehittäminen ainutlaatuisena monitoimipuistona sekä Evijärvelle rakentuva kansallisesti merkittävä uittokämpä ja uittoperinnealue. Uusien ideoiden ja näkemysten vaikutuksena kehittämistyöhön on saatu uudenlaista näkökulmaa sekä intoa.

Virkistys- ja matkailukäyttöön soveltuvien reittien sekä alueiden suunnittelua on tehty yhteistyössä useiden toimijoiden kanssa. Tämän ansiosta ideointityöhön ja suunnitelmien tekemiseen on saatu sitoutettua mukaan

toimijoita, joilla on paras oman alueen ja paikkakunnan tuntemus. Pienryhmäkeskustelut ovat tarjonneet ilmapiirin tuoda esille henkilökohtaisiakin näkemyksiä ja ajatuksia kunkin hankkeen suunnittelun taustalle. Hyvä ilmapiiri suunnitteluvaiheessa auttaa myös varsinaisten hankkeiden toteuttamista.

Hankkeen aikana on noussut esille tarve selvittää voitaisiinko Kraatterijärven alueelle hakea geopark statusta sekä toteuttaa sitä tukeva geo- ja luontokeskus, joka kokoaa yhteen järven erikoisen syntyhistorian, ympäröivän luonnon sekä Järviseutulaisen historian ja kulttuurin. OutdoorsLife hankkeen toimesta nämä mahdollisuudet on saatu näkyväksi ja ne antavat hyvät lähtökohdat jatkaa kehittämistyötä hankkeen päättymisen jälkeen. Hanke on omalta osaltaan ollut avaamassa keskusteluja ja suunnittelemassa toimintamalleja, miten kehittämistyötä tulisi jatkaa.

Hanke on ollut vahvasti vaikuttamassa kahden merkittävän kokoelman siirtymiseen Järviseudulle. NASAn Pohjoismainen planeettakuva-arkisto sekä Lapualla toimineen Geo-gallerian mineraalikokoelma antavat omalta osaltaan hyvän pohjan toteuttaa jatkosuunnitelmia.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Euroopan suurimman kraatterijärven ainutlaatuisuus sekä siihen liittyvä syntyhistoria antavat Järviseudulle loistavat mahdollisuudet kehittää matkailutoimialaa tavalla, joka hakee vertaistaan maailmanlaajuisestikin. Järven syntyhistoria ja ympäröivä luonto tarjoavat kirkkaan teeman ja toimintaympäristön monimuotoiselle, vetovoimaiselle ja aluetta laaja-alaisesti kehittäväälle matkailu- ja virkistystoiminnalle.

Järviseudulla tulisikin jatkaa tavoitteellista kehittämistyötä, jossa aluetta ja toimintoja kehitetään Unescon määrittelemien Geopark päätösten mukaisesti. Tämä mahdollistaisi virallisen UNESCO:n Global Geopark statuksen hakemisen tulevaisuudessa. Geopark nimeä ei ole virallisesti rekisteröity. Tällöin puhutaan kansallisesta Geoparkista, joka ei ole UNESCO:n virallinen brändi.

Kraatterijärvi voi alkaa käyttää nimessään Geopark-sanaa ja markkinoida aluetta esim. Kraatterijärven Geoparkina. Ennen nimen käyttöön ottamista Suomen Geopark toimikunta kuitenkin suosittelee, että alueella olisi toimiva vierailukeskus/geo- ja luontokeskus sekä georeitit, jotka esittelevät Kraatterijärveä ja sen ympäristöä. Järviseutu-Seura ry:n hallinnoiman Kraatterijärven Georeitti hankkeen toimesta Lappajärven ympäristössä on tehty geologisia maastokartoituksia Geologian tutkimuskeskuksen sekä hankkeeseen palkatun kraatteritutkija Teemu Öhmanin toimesta. Hankkeen toimesta tullaan kevään 2017 aikana tekemään suunnitelmat georeiteistä sekä opaste- ja infokylteistä. Jatkokehittämisen toimenpiteiden suunnittelussa olisikin hyvä huomioida Kraatterijärveä esittelevän vierailukeskuksen tekeminen sekä UNESCO:n määrittelemät Global Geopark toimintaa ohjaavat

pääteemat alueellisen Geopark toimintamallin suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Kraatterijärveen liittyvää kehittämistoimintaa tulisi jatkaa tavoitteellisesti ja ilman pidempiä katkoksia. Etelä-Pohjanmaan liitto onkin esittänyt mahdollisuuden hakea liiton rahoitusta jatkotoimenpiteiden toteuttamiseksi. Tavoitteena on, että projekti toimisi ns. sateenvarjona jatkokehittämistyössä. Tämän lisäksi projekti olisi mukana ideoimassa Kraatterijärven geokeskuksen ja planeettakeskuksen toteuttamista sekä tukemassa keskusten toteuttamiseen tähtäävien kehittämishankkeiden toteutumista. Hankesuunnitelman pohjaa on tehty OutdoorsLife hankkeen toimesta yhdessä Kraatterijärven Georeitti hankkeen vetäjän Teemu Öhmanin kanssa. Suunnitelma on tarkoitus saada kuntien ja kehittäjätoimijoiden luettavaksi helmikuun alussa 2017. Liitolle suunnitelma tulee jättää 1.3.2017 mennessä.

Lappajärven kunta on ilmaissut halukkuuden hakea Leader Aisapari ry:ltä rahoitusta Kivitipussa sijaitsevan Meteoriitinäyttelyn kehittämiseksi. Kunta omistaa näyttelyn, joka antaa selkeän kuvan Lappajärven ympäristöstä ja joka esittelee alueen geologiaa. Näyttely on tehty yhteistyössä Geologian tutkimuskeskuksen kanssa. Näyttely alkaa kuitenkin jo olla varsin iäkäs ja kaipaa päivittämistä ja uusia tapoja esitellä Lappajärven syntyä ja meteoriitin törmäyksen vaikutuksia.

Meteoriitinäyttelyn kehittämistä tukee JärviseuTu-Seura ry:n haltuun tullut Nasan pohjoismainen planeettakuva-arkisto sekä yksi Suomen merkittävien yksityinen mineraalikokoelma. Seuran suunnitelmissa on niin ikään hakea Aisapari ry:n tukea planeettakuva-arkiston esittelykuntoon saattamiseksi. Edellä mainitut kolme näyttelyä voisivat yhdessä muodostaa rungon toteuttaa Kraatterijärven vierailukeskuksen, jossa kerrotaan Lappajärven syntyhistoria, meteoriitin törmäyksen vaikutuksia alueella sekä törmäyksessä syntyneitä kivilajeja ja miten ympäröivä luonto on muokkaantunut törmäyksen jälkeen. Näyttelyjen kehittämisessä tulisi huomioida nykytekniikan tarjoamat mahdollisuudet elämysten tuottamisessa. Hankehakemuksia tultaneen jättämään talven 2017 aikana.

Geopark toiminta lähtee aina paikallisista ihmisistä, alueen omasta geologisesta perimästä sekä seutukunnan historiasta ja kulttuurista. Tähän peilaten OutdoorsLife hankkeen edistämät investointi- ja kehittämistoimenpiteet ovat merkittävä osa mahdollista "Kraatterijärven Geopark" toimintaa. Esim. Alvar Aaltoa esittelevä kävelyreitti sekä uittoperinnettä esittelevä alue ovat merkittävä osa järviseutua ja oma lisä matkailijoille tarjottavaa kokonaisuutta. Myös jatkossa tulee kehittää uusia, eriteemaisia reittejä sekä alueita, jotka tukevat alueella mahdollisesti käynnistettävää Geopark hakuprosessia.

Jatkotoimenpiteet edellyttävät Kraatterijärven ympärillä olevien eri toimijoiden välille tiivistä yhteistyötä, yhteistä tahtotilaa, innovatiivista ajattelua ja tavoitteellista sekä pitkäjänteistä toimintaa. Kehittämistyö ei tarjoa ns. pikavoittoja, mutta pitkällä aikavälillä panostukset matkailuun synnyttävät uutta yrittäjyyttä, työtä ja toimeliaisuutta. Järven syntyhistoriaa esittelevän

geokeskuksen sekä sitä tukevan planeettatietokeskuksen suunnittelua ja toteutusta varten tullaan tarvitsemaan henkilöitä, joilla on aiheiden syvälinen ymmärrys ja osaaminen. Uudet toimijat tuovat myös uusia näkökulmia ja verkostoja Kraatterijärven ympäristön kehittämiseen.

Pitkäjänteinen panostus mahdollistaa tarvittavan osaamisresurssin ankkuroimisen alueelle. Planeettatietokeskuksen jatkokehittämiseen on jo sitoutunut Arctic Planetary Science Institute ry, jolla on vahva verkosto aiheen tiimoilta. Tietokeskusta suunnittelemaan alue saa avukseen alan suomalaisia tutkijoita ja tätä kautta suorat yhteydet mm. NASAan ja Euroopan avaruusjärjestöön ESAan. Kraatterijärven Georeitti hankkeessa työskentelevä Teemu Öhman on puolestaan kansainvälisesti arvostettu kraatteritutkija ja planeettageologi, jolla on syvälinen ymmärrys törmyskraattereista ja niiden merkityksistä.

Järviseutuun liittyvä virkistys- ja matkailutoimintaa palveleva informaatio on hajanaista ja varsin haastavasti löydettävissä. Yhteisen tavoitteen ja näkökulman puuttuminen johtaa siihen, että kuntien ja yritysten esitteet eivät sisällä yhteisiä visuaalisia elementtejä, eikä matkailijaa palvelevaa tietoa ole koottu keskitetysti yhteen paikkaan. Liian monen ”klikkauksen” takana oleva tieto koetaan hankalasti saatavaksi. Jatkotoimenpiteitä suunniteltaessa tuleekin huomioida Kraatterijärven liittyvän informaation ja alueen tarjoamien palveluiden saatavuutta asiakkaan näkökulmasta.

Tällä hetkellä ainoa koko Järviseudun matkailutoimintaa palveleva taho on Kraatterijärven Toimijat ry ja yhdistyksen ylläpitämä sivusto, kraatterijarvi.fi. Jatkossa tulee miettiä, olisiko ko. sivusto paikka, jonne tullaan keräämään kaikki tieto alueesta ja sen tarjoamista palveluista matkailijoille. Kraatterijärven toimintojen jatkokehittämisen aikana matkailutoimialan kehittämisen ja ylläpitämisen rakenteet tulisi tarkastella uudelleen. Millainen on vastuunjako toimijoiden kesken? Miten toiminta rahoitetaan? Mistä matkailua palveleva informaatio on löydettävissä? Mistä asiakkaat löytävät ja voivat ostaa alueen palveluita?

Geomatkailu katsotaan yleisesti olevan osa luontomatkailua, eikä geomatkailu termiä ole selkeytetty. Eri selvityksissä nousee kuitenkin esille, että luontomatkailu on nouseva trendi ja Euroopassa geomatkailu nähdään kasvavaksi osa-alueeksi. Geokohteet eivät välttämättä kiinnosta suuria massoja, vaan kohteissa vierailevat ovat luonnostaan kiinnostuneita geologiasta, luonnosta ja niihin liittyvistä ilmiöistä. Kraatterijärven ympäristö sopii hyvin kohderyhmälähtöisen matkailun kehittämiseen. Euroopan suurin Kraatterijärvi tarjoaa Järviseudulle muista matkailualueista erottuvan selkeän teeman. Jatkotoimenpiteissä tulee miettiä, halutaanko alueella keskittyä suppeamman kohderyhmän tavoittelemiseen, vai löydetäänkö vahvuustekijöiden oheen muita vetovoimaa lisääviä elementtejä, jotka toisivat alueelle matkailijoita laajemmin. Monien matkailukehittäjien näkemys on, että ”jokaiselle jotain” tyylinen toiminta ei ole enää tätä päivää, vaan jokaisen alueen tulisi löytää omat vahvuudet joiden varaan kehittämistyö nojaa.

Vuoden 2016 joulukuussa Matkamessut teetti Kantar TNS:llä tutkimuksen, jonka mukaan kotimaan matkailun suosio on kasvussa. Suomalaisista 61 % suunnitteli kotimaan matkaa vuodelle 2017, kun vuotta aiemmin vastaava osuus oli 44 %. Kotimaan kohteista suomalaisia kiinnostivat erityisesti luontokohteet sekä kaupungit. Ennusteen mukaan suomalaisia kiinnostavat nyt erilaiset teemamatkat ja kolmasosa vastaajista aikoo suunnata luontomatalle. Myös Euroopassa ja Aasiassa on nähty kasvua luontomatkailemalla ja Suomi nähdään kiinnostavana ja turvallisena kohteena. Kansainvälistymiseen liittyvät kehittämistoimet tuleekin huomioida suunniteltaessa, miten Kraatterijärven matkailun kehitetään. Euroopasta tai Aasiasta katsottuna Euroopan suurin Kraatterijärvi voisi näyttäytyä varsin kiinnostavana ja eksoottisena matkakohteena.

Soinissa sijaitseva Vuorenmaan rinnehihtoalue ympäristöineen on keskeisin Soinin matkailua palveleva kärkikohte, jossa on paljon kehittämismahdollisuuksia alueen luonnonolosuhteista sekä vaihtelevista maastonmuodoista johtuen. Käynnistyvän projektin tavoitteena on lähteä kehittämään aluetta uudenaikaisena aktiviteettipuistona. Myös Soinissa kehittämistyö edellyttää ennakkoluulotonta otetta tekemisen suunnitteluun. Hankkeessa tulisikin varmistaa oikeanlaisen henkilöstöresurssin saaminen projektin vetäjäksi. Kokonaisuuden suunnittelu vaatii rohkeita ajatuksia sekä kykyä tunnistaa ns nousevat trendit, joiden harrastuspaikoille tulevaisuudessa on kysyntää. Toiminnan kehittäminen edellyttääkin mahdollisimman monien eri toimijoiden sitoutumista yhteiseen tekemiseen.